

ABONAMENT:

pentru
Austro-Ungaria:
Pe an cor. 4.—
Pe 1/2 an cor. 2.—
pentru
România și Sireneutate
Pe an cor. 10.—
Un nr. 16 fr.

Olteanul

INSERȚIUNI

se primesc cu
prețuri reduse.

Scrisori nefran-
cate se refuză.

Manuscripte nu
se înapoiază.

FOAIE SĂPTĂMÂNALĂ, SOCIALĂ, CULTURALĂ ȘI ECONOMICĂ.

Director: DR. IOAN ȘENCHEA.

Apare Duminică.

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Făgăraș, strada Csáky Nr. 3.

Nu e pace!

Tratatul de pace între comitetul național român și guvern s'au încheiat. Și — precum am prevăzut și scris în foaia „Olteanul” — fără nici un rezultat, fără pace. Ministrul președinte, contele Tisza, a pretins prea mult dela români, dar în schimb a promis foarte puțin. Dacă comitetul național ar fi primit condițiile puse de Tisza și făgăduielile lui, de puțină sau chiar de nici o valoare, noi românii am fi ajuns într-o situație de drept public mai rea, decât cea de acum.

Tisza tocmai în acele ramuri ale vieții de stat a promis mai puțin, ba aproape nimic, în cari avem cele mai mari și mai multe neajunsuri și necazuri, cum e administrația, justiția, biserica și școala și pe terenul economic.

Apoi nici o garanție nu s'a dat, că și acele mult-puține promisiuni se vor îndeplini și vor rămâne asigurate față de ori ce schimbare de guvern sau de partid.

Era deci natural, că comitetul național român și cei vre-o 40 bărbați de încredere chemați la Budapesta pentru cauza aceasta, — din toate ținuturile românești din patria noastră, — nu pot primi promisiunile „oblematice” făcute de Tisza.

Comitetul național a ținut ședințe Marți și Mercuri, în 17 și 18 febr. în Budapesta, la care au luat parte peste 80 bărbați frunțași ai românilor. Dl. Dr. Valeriu Braniște în o vorbire de peste 3 oare, a făcut istoricul pertractărilor urmate cu Tisza din fir în păr.

D-l Iuliu Maniu în o vorbire de aproape de 4 oare a arătat valoarea și însemnătatea promisiunilor făcute de Tisza, precum și urmările lor față de români, din punct de vedere iuridic și politic.

D-l Vasile Goldiș a dat apoi ceteră **hotăriri**, pe care a luat-o comitetul național cu unanimitate.

Hotărîrea a fost prezentată ministrului președinte Tisza, prin o deputație, constatătoare din domnii Dr. T. Miháli, dr. Valeriu Braniște și dr. Iuliu Maniu.

Tisza nu a fost plăcut atins de hotărîrea comitetului, totuși a primit afabil deputația și a declarat, că deși nu s'a făcut pace, totuși el va executa pe cale de ordinație unele din promisiunile făcute. Ne-ar plăcea să vedem.

Din toate pertractările, două lucruri de mare ponderositate trebuie să le însemnăm.

Întâi, că guvernul țării a recunoscut în mod officios partidul național român, ca atare, cu toate drepturile ce i se compete unui partid politic, apoi existența poporului român, ca unitate politică etnică.

Al doilea, că episcopatul român s'a alăturat la partidul național, demonstrând prin aceasta solidaritatea națională și unitatea politică a tuturor românilor de sub coroana sf. Ștefan.

Iată lista frunțașilor români, cari au participat la ședințele de Marți și Mercuri în Bpesta:

George Pop de Băsești preș., Dr. Teodor Mihali v.-preș., Nicolae Ivan v.-preș., Dr. Vasile Lucaciu secr. gen., Dr. Victor Bontescu, Dr. Romul Boilă, Dr. Valer Braniște, Dr. Caius Bredeceanu, Roman Chorogariu, Vasile Damian, Dr. Ioan Erdélyi, Octavian Goța, Vasile Goldiș, Dr. Cornel Iancu, Dr. Nicolae Comșa, Dr. Aurel Cosma, Dr. Aurel Lazar, Constantin Lucaciu, Dr. Iuliu Maniu, Dr. Iustin Marșieu, Dr. Ioan Nedelcu, Dr. Ștefan Morariu, Dr. Nesto Oprean, Dr. Ștefan C. Pop, Dr. Ștefan Potroviciu, George Popoviciu, Dr. Nicolae Șerban, Dr. Ioan Suci, Emanuil Ungurean, Dr. Alexandru Vaida-Voevod, Dr. Romul Veliciu și Dr. Nicolae Vecerdea.

Bărbați de încredere următorii 41 frunțași români:

Alexandru Halița, Vasile Pahone, Dr. Sever Dan, Ioan Pop, Dr. Eugen Bran, Dr. Andreiu Pop, Dr. Zosim Chirtoș, Emil Kormos Alexandrescu, Laurențiu Pop, I. Harșia, Dr. Ioan Lupuș, Lucian Borcia, Octavian Vasu, Francisc

Hossu Longin, Dr. Victor Deleu, Andreiu Cosma, Ilie Mariș, Dr. Dionisie Roman, Dr. Alexandru Morariu, Aurel Nyilvan, Ioan Pepa, Dr. Teodor Pop, Dr. Aurel Grozda, Andreiu Ghidiu, Iuliu Costea, Lucian Georgevici, Coriolan Pop, Dr. Aurel Valean, George Gârda, Petru Barbu, Alex. Morariu, Dr. Samuel Vladone, Dr. Alex. Coca, Dr. Aurel Oprea, Liviu Ghilezan, Dr. Andrei Doboși, Vasile Mica, Ladislau Gyurko, Dr. George Pop, Dr. Mihaiu Popoviciu, Dr. Alex. Ghibu.

Au fost mai mulți invitați la ședințe, unii au fost însă reținuți dela participare în urma unor pedici inlaturabile. Astfel și directorul foaiei noastre dr. I. Șenchea. Precum suntem informați să va publica în o carte întreg materialul trativelor, din care vom da și noi părțile cele mai însemnate.

Credințe păgubitoare.

Credința în prahilă.

E adevărat, că ceea ce scriu eu acum se ține mai mult de slujba de propovăduitor a preotului, dar fiindcă mulți dintre preoții noștri nesocotesc aproape cu totul aceasta datorință a lor, de aceea mă voi sili să pun într-o lumină cât mai vie paguba, ce-o are țărănul nostru pe urma credințelor deșerte.

Pe cât de mare rău e să nu crezi în nimic, pe atât de mare primejdie și pagubă e să-ți umpli și ametești capul cu tot felul de minciuni, ca pricolici, strigoi, șolomonari, lele și alte mirozării, de credințe de cari sunt pline colibele țărănilor noștri. Durerea sau mai bine zis paguba, ce răsare pe urma unor astfel de credințe, cu atât e mai grea de purtat, cu cât acestea credințe sunt nutrite și susținute chiar de acei oameni cu carte, cari sunt datori în locul prim să le arete cu orice prilej credincioșilor netemeinicia unor astfel de credințe, precum și marea pagubă ce-o au țărăni pe urma lor. Ba unii preoți, în lăcomia lor după bani, merg până acolo cât, inșiși dau prilej oamenilor să-și făurească

fel și fel de »dihăanii« și »pocituri«, pe cari le scot din foile învechite ale unor cărți, sfinte, numită »praghile«. Câți preoți sunt nu numai bătrâni, fără durere, și de cei tineri, cari zilnic deschid oamenilor năcăjiți »praghilă«, dându-se de nește proroci atotputernici, cărora le-a dat însuș Dumnezeu cheile împărăției ceriurilor!

Pare că ținutul nostru e mai plin de astfel de proroci mincinoși. Și bieții oameni în neștiința și năcazurile lor aleargă cu grămada la acești »preoți vestiți« în mâinile cărora lasă frumoase sumulițe de bani, sau alte lucruri în natură, ca pânză, găini, bucate și altele. Așa că nu arareori bietul țaran își cheltue prețul unei vite sau să zicem numai al unui porc, umblând pela toți »praghilarii«, cărora le-a mers veste și poveste despre puterea ce-o au.

Mulți slujitori ai altarului nici nu se gândesc la păcatul, ce-l săvârșesc prin astfel de apucături, cari sunt adevărate înșelăciuni, făcute ziua la amea-za mare.

Are temeiu credința în praghilă? — N'are nici un temeiu, pentru că în vremea de acum Dumnezeu nu mai face atâtea minuni, ca în vremea veche, când era lipsă de ele pentru mulțimea păgânilor, și-apoi vindecările sau folosul, ce se așteaptă din deschiderea »praghilei« se socotesc de niște minuni. De aceea țaranul când se vede cuprins de-o boală grea de care nu-l mai poate scăpa nici un doftor din lumea asta — rău face că se ia pe la toți »praghilarii« de-a rândul, ca aceia în schimbul câtorva floreni să-i spună boala, în care se află precum și leacul ce l-ar scăpa de boala aceea amară. De aceea și acela care având ceva pără pentruca să fie sigur de câștigarea ei iute, aleargă la un »praghilar« ca cu ajutorul vorbelor neînțelese ce le rostește, când deschide praghila să silească oarecum pe Dumnezeu, ca lui să-i dea dreptate, ori e pe partea lui adevărul, ori nu. Mai mult însă femeile și fetele își fac de lucru cu astfel de proroci, cărora sunt gata să le dea ori-ce, numai să le spună care-i vecina, care le poartă sâmbetele, s'au cum îi feciorul care-i va fi ginere, sau alte lucruri, pe cari numai Dzeu le știe, nu orice bătrân cu barbă albă, care știe umbla mai mult cu glăjuța, decât cu cartea sau cu lucrurile Domnului.

Și vai câtă pagubă sufletească și trupească n'are un țaran pe urma credinței în plaghilă. Înainte de toate e pururea torturat și chinuit de gândul că mulțimea dușmanilor, ce-l împresură de toate părțile, numai cutare popă cu »barba albă« sau »roșie« i-o

poate alunga, pentru care slujbă trebuie să-și piardă nu știu câte zile de lucru. Dar paralele, ce-i ușurează șerparul cât fac? Numai bietul muncitor care a dat într'un năcaz mare, știe, cât îl costă umblarea pela »praghilatori«. Și la urma urmelor se vede tot cu năcazul în spate; își vede toată truda și osteneala zadarnică. Atunci numai se socotește să meargă la vreun doftor, care fiind boala învechită nu-i mai poate ajuta de loc, de aceea îl cuprinde desnădejdea, care-i ia toată voia de lucru sau îl dedă la slăbiciuni, ca așa să scape, cât mai curând de necazurile din lumea asta.

De aceea ar face foarte bine păstorii sufletelor, dacă s'ar lăsa de această meserie urâtă și necinstită, care din bani încolo numai rușine și osândă le aduce, atât în lumea aceasta, cât mai vâtos în cealaltă, dacă mai cred în ea.

Iar țaranii noștri să nu fie gata a crede toate mirăzaniile, ce li le spun aceia, cari lasă gura apă, după câțiva creștari sau chiar floreni, câștigați cu înșălăciunea. Fără, de au ceva boală meargă la doftorul care cunoscându-i beteșugul îi va da leacul potrivit, sau dacă vrea poate alerga și la preotul, care cu puterea rugăciunii îi va dobândi mai întâi însănătoșarea sufletească și numai după aceea cea trupească.

Însă la preoții, cari deschid praghila să nu meargă nimeni cu nici un fel de pricină, pentru că aceia nu-i vor putea ajuta cu nimica, ci dinpotrivă, pe lângă pricina cu care s'au dus la ei se mai întorc și cu boală în pungă de care se ferește orice om în vremea scumpă de azi.

Un voitör de bine.

Zece sfaturi pentru tineret.

1. Să ai voință. Voința este purtarea cea mai neprețuită a omului. Pune-o dar neconținut la încercare. Incepe prin a voi lucruri ușoare și încetul cu încetul mărește-ți dorințele și caută și le îndeplinești. Un tânăr care are celelalte puteri sufletești mai slabe, va reuși în viață, dacă are o voință puternică. Cu voință vei putea înlătura patimile josnice și vei lăsa să crească numai pornirile cele bune. Nu face decât aceia ce știi că-i bine pentru tine și pentru aceialții. — Știi că lăcomia strică și corpului și sufletului, ai tăria de a fi sobru. Ești convins că spirtoasele și tutunul nu folosesc la nimic, ai tăria și nu le întrebuiți.

Omul fără voință, oricât de deștept ar fi, nu poate nimic hotări asupra viitorului său. El e la voia întâmplărei, e pe mâna altora și trece prin viață, ca o barcă fără cârmaci, dusă de vânturi în toate părțile până ce în adânc se cufundă.

Înainte ta ți-se deschid veșnic două drumuri, către bine și către rău; acest

din urmă e mai ușor, merge tot la vale, e deajuns să aluneci puțin, pentru a cădea din prăpastie în prăpastie. Celalalt e mult mai greu e tot la deal, îți trebuie eforturi neconținute, îți trebuie o voință puternică, îți trebuie caracter. Dar în schimb, ce deosebire între întunerecul prăpăstios și priveliștea frumoasă, ce ți-se deschide de pe culmea dealului.

2. Fă-ți datoria. Voința este un instrument, pe care trebuie să-l întrebuițezi numai în a face bine, în a-ți face datoria. O parte din aceasta datorie e scrisă în legile țării, restul ți-l arată dreapta judecată.

Cele scrise în legi pot fi cunoscute de toți și pot fi îndeplinite cu puțină bună-voință. Mai greu e de îndeplinit pe celelalte. O mulțime de piedici se pun de-a curmezișul: patimile, lenea, mișelia și câte altele. Toate trebuiesc înfrânte. Cu nimic nu ți vei mări mulțămirea, dacă vei ocoli datoria ta.

Nu uita că ai datorii și către tine însuși și către familie și către țară, cât timp ele nu se ciocnesc îndeplinește-le pe toate deodată. Când nu-i potrivire între ele, dreapta judecată îți spune, să-ți îndeplinești datoriile către țară, înaintea tuturor. Îndeplinește-ți întâi datoriile către cei de un neam cu tine și apoi pe cele către străini; pe cele către familie mai întâi și apoi către semenii tăi.

3. Fii curajos. Ți se vor pune piedici multe la îndeplinirea datoriilor. Pe unele le vei învinge, numai dacă vei avea curaj. Adevăratul curaj izvorăște din voința omului stăpân pe sine, care are simțământul datoriei dus până la jertfă. Ca și voința, curajul se capătă prin exercițiu, prin deprinderea de a-l avea în împrejurări ușoare. Cu încetul vei ajunge să ai curaj și la întâmplări mai grele, unde trebuie să înfrunți pericole, suferinți și chiar moartea. Nu căuta laude, căci se micșurează meritul aceluia, care face o faptă bună numai de ochii lumii.

În viața de toate zilele, îndeplinește-ți toate sarcinile cu curaj. Omul care n'are curaj la muncă, care fuge de oboseala ei, este un mișel, își strică lui și celor din jurul lui, se indreaptă cu pași repezi spre sărăcie. El va ajunge zile mai grele, decât acele în care ar fi lucrat cu plăcere și curaj pentru a-și câștiga pâinea zilnică.

Curajul de cetățean să nu-ți lipsească. Trebuie să ai curajul părerilor tale, dacă după o cercetare amănunțită le crezi bune. Să fi în stare a înfrunta criticele nedrepte, ura și calomnia. Cel ce merge pe drumul drept să nu se uite la amenințările celor răi. Un om curajos iubește dreptatea, urăște vițiu și știe să-și arate aceasta hotărâre chiar când în jurul lui stăpânește vițiu, iar virtutea e hulită.

La omul curajos fapta se potrivește cu vorba, vorba se potrivește cu gândul.

4. Muncește fără preget. Adevărată plăcere în viață se găsește numai în muncă, munca ridică pe om. Ea e o trebuință pentru mulți dar e datorie pentru toți. Prin muncă, inteligență și curaj omul s'a ridicat deasupra dobitoacelor. Muncește dacă vrei să fii independent și demn, dacă vrei să ai și tu un rost în lumea aceasta.

Muncește neconținut de ești bogat sau de ești sărac. Soartea ta e în mâinile tale. Viață fericită și spornică va avea nu

mai cel ce are curaj și muncește din toate puterile sale.

Nu uita că lenea e mama tuturor răutăților, că munca ține viața, pe când trândăvia o nimiceste. Oamenii harnici sunt sănătoși la trup și la suflet, cei leneși cad în moleșală, mor de urât, încetul cu încetul ajung robii tuturor boalelor și a vițiilor.

Muncește dar necontenit. Muncind cu corpul îți vei odihni mintea, muncind cu mintea îți vei odihni corpul.

5. Fii moral, ferește-te de viții. Observă-ți sigur pornirele bune și pe cele rele ajută le pe cele dintâi, stârpește-le pe cele din urmă. Caută să fii totdeauna cinstit cu tine însuși (sincer), simplu și firesc (natural). Omul mincinos ajunge desprețuit de ceilalți, viața lui ajunge de nesuferit. Fii cumpănit la vorbă și la fapte, fii delicat și modest în toate. Păzește-te să nu cazi în destrăbălare, necuviință, beție. Aceste viții scoboară pe om mai jos decât animalele.

Fii demn pentru a fi respectat de toți. Respectă-te pe tine însuși, nu face nimic ce te-ar înjoși în ochii tăi și ai celorlalți.

Respectă-te pe tine, dar respectă și pe cei din jurul tău, mai ales pe bătrâni, părinți, autorități.

Fii disciplinat, supune-te cu plăcere legilor țării, ascultă și urmează sfaturile celor mai înțelepți.

Fii drept, judecă pe fie-care după faptele sale; nu face altuia ce ție nu-ți place să ți să facă. Caută-ți dreptatea ta dar dă-o și celorlalți când o au.

6. Fii bun și îngăduitor. Bunătatea și îngăduința sunt cele mai frumoase podoabe sufletești. Iubește pe aproapele tău ca pe tine însuși. Nu urî pe nici un om, ori de ce neam ar fi el. Ajută pe oricine se află în nevoie, de-ar fi chiar străin sau necunoscut. Nu uita însă că celor ce ne înconjură, cari vorbesc o limbă cu noi, cari simt la fel cu noi, le datorești mai mult decât străinilor.

Voi, cei cu știință de carte, nu uitați pe cei care n'au avut norocul vostru să învețe ca voi; ajutați-i mai mult pe aceștia, fiți cu dănsi, de o bunătate și îngăduință și mai mare.

Respectă părerile altora, ca să ți-se respecte și ale tale. Păzește-ți cu tărie convingerile și credința ta, dar dă voe și altuia să-și aibă convingerile și credința lui.

Cel mi bun și mai frumos prin osâzi pute-ți aduce religiei voastre, pe lângă practica nefățarnică a poruncilor și învățătorilor ei, este și respectul către religia altora.

7. Îngrijii corpul. Sănătatea trupului stă în strânsă legătură cu a minții și a sufletului; de aici vorba veche: „minte sănătoasă în corp sănătos”. Cumpătarea sufletească nu poate să fie fără cea trupească și dinpotrivă: un om neliniștit, mâhnit sau vițios, destrăbălat nu poate fi sănătos trupește.

Sporește-ți dar puterile, caută să fi tare la orice oboseală. Prin exerciții gimnastice fă-te ușor, ager, puternic. Dacă-ți dă mâna și ai prilej, încearcă-te la inotat, călărit și altele.

Nu uita mai ales băile, ele sunt trebuitoare atât pentru curățenie cât și pentru reînnoirea puterilor trupești.

Umblă curat și îngrijit îmbrăcat; altfel pierzi din demnitate și îți primejduiești sănătatea.

Păzește cu sfințenie toate învățăturile igienice, fără care poți căpăta diferite boale.

Nu crede prea mult în mâncare dar nici n'o desprețui. Hrana prea multă strică trupului și minții ca și hrana neîndestulitoare. Nu întrebuița beuturi spirtoase, ele sunt stricătoare și minții și trupului. Fii cumpătat în toate și vei fii sănătos până la adânci bătrânețe.

8. Instruește-te și singur. Pentru ca un om să fie desăvârșit, trebuie ca pe lângă sănătatea sufletească și trupească să aibă și năzuința de a ști. Altfel s'ar lipsi singur de una din puterile cele mai trebuitoare și n'ar putea trage din viață tot folosul.

Nu trebuie să te mulțumești cu ce ți a dat școala: caută și cercetează. Cunoștințele dela profesori să-ți servească ca temelie pe care va trebui să-ți clădești singur învățăturile vieții.

Cetește necontenit cărți folositoare de ori-ce fel, dar păzește-te ca de foc, de cele stricătoare.

Dacă n'ai avut norocul să înveți la școală, pune-te și învătă acum. Nu'i așa de greu să ajungi să ști, scrie și socoti. Trebuie numai bunăvoință. Nu-i prea târziu să începi a învăța oricând, dar cu cât vei începe mai de vreme cu atât vei învăța mai ușor și vei ști mai multe. Nu lăsa lucrul de azi pe mâine și hotărăște-te să înveți carte. Vei găsi totdeauna în jurul tău oameni cu știință de carte și cu suflet care să te îndrumeze.

9. Fii bun cetățean. Fă-ți întâi datoria către obște și apoi lucrează pentru tine. Respectă legile și te supune lor. Un om înzestrat cu virtuți, care are voință și curaj, care-i moral, bun și îngăduitor, este și un bun cetățean. Este un semn de josnicie când cineva nu se supune legilor țării, să furișează dela plata dărilor, sau introduce mărfuri pe ascuns pentru a nu plăti vama sau caută să fugă de armată. Cine fură statul, fură pe toți, se fură și pe el însuși.

Pune-ți cultura și inteligența în serviciul concetățenilor. Cu cât un om e mai înzestrat sufletește cu atât el are mai multe și mai mari datorii cetățenești.

Caută-ți drepturile tale, fă-ți datoria ta respectă drepturile altora și vei fi un bun cetățean.

Drepturile tale sunt: libertatea convingerei și a credinței, liberatea de a vorbi, scrie și tipări, dreptul de a munci și bucura de fructul muncii tale. Dreptul și datoria de alege în sfatul țării sau al comunei pe ori-cine vei crede tu că-i mai destoinic. **Caută-ți cu tărie toate aceste drepturi dar respectă și drepturile altora.**

10. Fii bun patriot. Cea mai principală datorie a unui om este de ași iubi, cinstii și servi Patria sa. Patria noastră este viața noastră, familia noastră, neamul nostru. Este aerul și pământul pe care au trăit strămoșii noștri pe care trăim noi. Este țara locuită de aceea rasă, limbă și obiceiuri cu noi, este poporul românesc, care a suferit atâta timp și care a luptat vitejește pentru ați asigura ție un trai liniștit.

Când ea te va chema să o aperi, lasă interese, familie, tot și sari în ajutor. Luptă cu curaj. Jertfește-te cu mulțumire. Nu este altă moarte mai frumoasă și mai nezadarnică de cât a *uuri pentru patrie și națiune.*

În timpuri liniștite îți vei face datoria către țara ta și neamul tău, contribuind și

făcând și pe ceilalți să contribuie la înflorierea lor în toate privințele.

Nu uita că dincolo de hotarele țării noastre mai trăesc frați de-ai tăi. Ei au drepturi și libertăți, și nu suferă jugul străin. Ei se uită cu dragoste frățască la noi, și ne punem toată speranța în ei.

Să ne ajutăm moral și material în groaznica și nesfârșita luptă ce o ducem pentru libertate.

Lucrând la întărirea și prosperitatea națiunii noastre, că numai atunci putem aștepta fericirea întregului neam românesc.

Gh. B. P.

Scrisoare din Blaj.

(Dela corespondentul nostru).

Blaj, 18 februarie n. 1914.

Șirul conferințelor dela „Academia populară” întrerupt de „Picnic” și de „Balul filantropic” s'a început din nou. Sala „Ca: sinei române” destul de spațioasă, a fost plină. Publicul Blajului dornic de știință — ca înaintașii lor — arăta un viu interes față de conferințe. Tinerimea ștudioasă dela cele patru institute, așteptau cu nerăbdare atari zile, manifestând un viu interes, mai ales că este — unicul loc de convenire și distracție — a sutelor de studenți din Blaj.

Ultima conferință a fost Duminecă în 15 l. c. Programul bine compus din câteva puncte alese cari satisfăcea publicul, ba pot zice, că chiar celor mai exagerate plăceri.

Punctul prim a fost „Solo” pe violină de dl E. Hoportean, acompaniat la pian de simpatica și gentila dșoeră Lucia Mureșianu, care și acum, ca de atâtea ori a dat dovezi despre talentul moștenit dela maestrul nostru. Dl E. Hoportean e un tinăr teolog, dar mult promițător în ceea ce privește arta muzicală, (poate și-a greșit cariera). Figura-i impunătoare de boem, trăsăturile feței, părul mare, naturelul de artist, toate îl arată ca pe un favorit al muzei „Euterpe”.

Punctul al doilea a fost poemă „Dame cu camelii” de H. Lecca, declamată respective predată de dșoara Otilia Pop, înfățișarea măestoasă, pășirea îndrezeată pe bină, glasul acum sever, acum duios, pătrunzător, cu ochii scânteietori, în cari vecinic se oglindează o bunătate și o iubire nemărginită, a cucerit inimile ascultătorilor, într'atâta, încât ți-se părea, că toate scenele le vezi în realitate, ca jucate pe scenă.

O rugare avem, frumoasă dșoară, nu ne da uitării, ci te rugăm ca să ne alungi din când în când — pe câteva momente — grijele zilelor de mâine.

Ultimul punct a fost conferința dlui profesor G. Precup, despre „Carmen Sylva” Augusta și buna Doamnă a României. Conferința a fost însoțită cu proiecțiuni luminoase cu schiopictonul, arătându-se mai multe fotografii de ale Inaltei Doamne Carmen Sylvei.

D-l confer. o arată ca copilă mică în castelul părintesc, în Nevid, apoi ca studentă la universitate și în urmă ca regină a Românilor, ca mama tuturor răniților și orfanilor; punându-o ca model de mamă, pentru toate femeile române.

Cor.

NOUTĂȚI.

— **Administrațional.** *Rugăm pe stimați abonați, să binevoiască a-și reînnoi abonamentele, ca să nu rămână în restanță ca în trecut, și cari sunt în restanță cu abonamentele din anii trecuți să-și achite datoritiile. Susținerea foaiei noastre este avizată și rezimată numai pe abonați, nu se poate susține fără abonamente plătite. Așa credem că destul de indulgenți am fost în așteptarea de până acum, mai mult nu mai putem aștepta. După atâtea rugări și provocări, suntem siliți a face pași prin judecătoria competentă, și nu are a se supăra nici un restanțier, deoarece greutățile zilnice ne silesc a recurge și pe calea aceasta. După cum iubiți noștri cititori a putut lua la cunoștință, încă din nrul trecut al foaiei, că avem de furcă cu procesul de presă al foaiei noastre, care reclamă multe spese.*

Redacția și Administrația
foaiei „OLTEANUL”

— **Nou prelat.** Din Gherla s-a scris că dl propozit capitular Ilustritatea Sa Ioan Georgiu, a fost destins din partea Sfinției Sale Papa dela Roma cu titlul de „prelat”.

— **Asentările.** Ministrul de honvezi a încunostințat toate municipiile din țară, că asentările cari trebuiau să se înceapă la 1 Martie n. au fost amânate pe timp nedeterminat. Motivul e acela, că în cealaltă parte a monarhiei, în Austria, nefuncționând parlamentul, contingentul de recruți încă nu a putut fi votat pentru anul acesta.

— **O faptă frumoasă.** La fondul »Reuniunii femeilor Sfinței Maria« pentru înfrumusețarea bisericii gr. cat. din Făgăraș, o bună creștină din Ploiești Dna Maria Th. Ioan a dăruit suma de 20 lei. (Fapta s-a laudă de sine). Ar fi de dorit, ca să fie urmat exemplul acesta nobil de mulți credincioși ai bisericii gr. cat. din loc cari vreau să-și facă pomană sufletului, la altarul Domnului.

— **Foc în prăvălie.** Din cauză necunoscută a izbunit un foc în prăvălia dlui Ehrenwald Mor din ulița Becleanului, în 13 spre 14 la 3 ore noaptea. La răspândirea fumului și a sgomotului produs de foc în prăvălie, s'a deșteptat dl Ehrenwald și văzând focul a sculat pe vecinul Vinter Károly cu fiul său ca pompieri ai orașului, cari îndată au sărit în ajutor cu alți vecini din apropiere și cu un aplicat dela poștă, de a localiza focul. Pe ușa de către curte izbucnea fumul, de nu s'a putut nimenea să intre în prăvălie, ușa prăvăliei de către stradă nu s'a putut deschide, deoarece era închisă pe dinlăuntru. Pe urmă sa desfăcut galantariul și așa a putut intra înlăuntru prăvăliei ca să deschidă ușa, și să localizeze focul. Din mărfuri puține au ars, dar cu atât e mai mare paguba în mărfurile în care au pătruns fumul cald. — Prăvălia a fost asigurată.

— **Parcuri pentru școlari.** Capitala României a luat dispoziția înbucurătoare, ca în primăvară să înceapă lucrările pentru 3 parcuri școlare din vecinătatea Capitalei.

— **Logodna principesei Elisabeta.** Din București se anunță următoarele, cu date din isvor autorizat: Moștenitorul de tron al Greciei, principele George, care a plecat deja acasă la Atena, cu ocaziunea vizitei făcute la curtea regală română a cerut în mod oficial mâna principesei Elisabeta, fca principelui Ferdinand, moștenitorul de tron al României. *Cererea a fost aprobată.* Anunțarea oficială a logodnei se va face însă abia în luna Aprilie, când vor sosi la București și părinții mirelui, Regele și Regina Greciei. Atunci se va serba logodna și se va anunța data căsătoriei.

— **Alfonso cătră economi.** Se scrie din Madrid, că regele Alfonso a publicat o lucrare întinsă, în care dă sfaturi economilor spanioli, cum să-și valorizeze mai bine pământurile și roadele pământului. Cartea a cărei tipărire a costat pe rege 25 mii de franci, se distribuie gratuit tuturor interesaiților. — Nici la noi nu ar strica astfel de cărți gratuite.

— **Societatea de lectură »Petru Maior«** va aranja o serată muzicală împreună cu dans, Duminică în 1 Martie n. 1914 în sala de Hotel »Royal« (VII, Erzsébet körút 45), sub patronajul: D-lor Andreiu Bârseanu, Ștefan Abrudeanu, Vasile Damian, Octavian Goga, Colonel Silviu de Herbay, Dr. Iuliu Maniu, Dr. Isidor Marcu, Ioan Mezei, Ioan Micu Moldovan, Teodor Mihali, Dr. Ioan Mișu, Anton Mocsonyi de Foen, Dr. Valer Moldovanu, Gheorghe Pop de Băsești, Dr. Ștef. C. Pop, Dr. Gavril Tripou, Emanuil Ungureanu, Dr. Alexandru Vaida-Voevod și D. Aurel Vlad. Prețul de intrare: De persoană 3 cor., de familie 8 cor. Venitul se va întrebuișta spre scopurile societății; o parte însemnată pentru încurajarea sportului. Inceputul precis la ora 8 seara. Pentru societate: Andrei Suci se cretar, Alexandru Lupeanu, prezident.

Programul seratei: 1. Bizet: Marșul din opera »Carmen«, orhestră. 2. Mureșianu: Doina Voinicească, cor bărb. cu soli. Tenor d. Cornel Olariu, stud. med.; baritom d. Isaia Popa, stud. med.; bass d. Gheorghe Coșma, abs. de teol., stud. în drept. 3. a) Mascagni: Intermezzo Simfonic. b) Straus: Voici Di Primavera, vals clasic. orhestră. 4. D-șoara Delia Plopu: a) Arietta di Paissello di Taranto. b) Aria păpușei din »Hoffmanns Erzählungen« c) Doine populare. Acompaniament la pian de d. Eugen Hossu, stud. med. 5. A. Popovici: Dorul Ardealului, cor bărb. cu soli Tenor. d. Grigore Erdei, stud. med.; baritom d. Isaia Popa, stud. med. 6. D-l Cornel Olariu: a) Verdi: Din »Rigoletto«, Ballata și la Dona e Mobile. b) Cântec: Câte păsărele'n codru și Tu nu vrei... Acompaniament la pian de d. Gh. Erdélyi, stud. conservatorist. 7. Mureșianu: Poutpouriu Românesc, orhestră. — Conducătorul corului d. Vasile Petrașcu, stud. comer. Conducătorul orhestrii d. Emil Chețianu, stud. în drept. — Dans.

— **Unde să poate lua masă ieftină.** După cum suntem informați în Restaurantul Hotelului Paris (G. Sorea) sau redus prețurile bucătăriei, și anume de aci înainte să poate căpăta un gabel früstück cu 20 fill. și orice friptură după lista de mâncare cu 80 fill. Bucătăria, cu bun renume este cunoscută publicului din loc și jur, precum și beuturile bune și curate, de aceea

atragem atenția publicului asupra restaurantului hotel »Paris«.

— **Cantinele școlare din București.** Sunt 15 ani decând s'au înființat cantinele școlare din București. Dela începutul foarte modest, au ajuns azi să aibă un capitat de 93.670 lei. În anul 1912-1913 au funcționat 19 cantine cari au adunat elevi dela vreo 44 de școale din oraș. Dela elevii cari plătesc pentru mâncarea lor, din suma de 8.127.65 lei. A fost adunată din plata elevilor (10 și 5 centime pentru o mâncare) iar cheltuielile s'au ridicat la suma de 25.128.79 lei. Diferența aceasta s'a acoperit din cotizații, donațiuni, dobânda capitalului, etc. Dar anul acesta veniturile acestea s'au ridicat în total numai la suma de 24.122.65 lei, rămânând un deficit de 1006 lei. Numarul porțiilor de mâncare servite au fost de 90802, din cari 9123 gratuite, iar celelalte cu plată. Iată una din frumoasele instituții cari își datoresc ființa inițiativei marelui Spiru Haret.

— **Din Bulgaria.** În Vratza, unde cu ocazia alegerilor precedente fusese ales ca deputat Danew, a avut loc în 4 Febr. n. o întrunire electorală, la care a vorbit Ghennadieff, spunând că în *archiva statului există documente, cari dovedesc că până la 22 Iunie România a propus Bulgariei o rezolvire pacifică a diferendului, care însă a rămas zadarnică din cauza încăpăținării lui Daneff.*

— Din cei 25 președinți ai Curților de apel din Bulgaria au fost trași la sorți 14 președinți, cari împreună cu 11 membrii ai Curței de casație, vor judeca pe membrii fostului guvern bulgar acuzați că au comis nereguli. În cursul dezbaterilor vor fi ascultați 600 martori.

— **O încercare îndrăznească.** Aviatorul Francez D'Orz, în fața unui numeros public adunat pe aerodromul din Paris s'a ridicat cu aviatorul Lemonie până la înălțimea de 3000 metri. De aici a sărit din aeroplan și cu ajutorul unui fel de umbrelă inventată de dânsul, s'a lăsat frumușel spre pământ. În 39 de minute, îndrăznețul inventator a ajun frumos și bine la pământ.

— **Ucișă-l toaca în templu iudevesc.** Mare spaimă a intrat printre fiii lui Israel din comuna Sefard (Maramureș). De câteva zile necuratul a intrat în templu, le spurcă altarul și cărțile de rugăciuni în fiecare noapte. De geaba a ordonat rabinul post strict credincioșilor, de geaba au fost chemați jandarmii să păzească templul, căci ucișă crucea tot nu vrea să fugă. Bieții jidani sunt pe cale de a se împăca cu gândul, că le-hova și-a întors fața dela ei.

— **Cine merge la Budapesta.** Cine are orice afacere în Budapesta să-i scrie dlui L. Olariu, funcționar în ministeriu. D-sa a deschis în Budapesta un birou de informații pentru Românii din provincie ca să-i scape din mâinile agenților jipuitori.

Cine vrea să-și cumpere motoare bune ori vre-o moară, ori alte mașini să-i ceară sfatul dlui Olariu. Cine are ceva de vânzare, cine are lipsa de un împrumut ieftin, cine are orice altă afacere în Budapesta, să-i scrie dlui Olariu, căci va fi îndreptat spre bine și va primi deslușiri corecte.

La dorință trimite gratuit planuri de mori, cataloage de motoare și alte mașini, Adresa: L. Olariu, Budapesta, II., Margitkört 11.

x Copiilor mei nu le dau prăjituri făcute cu drojii (faich), bărbatul meu, care e medic de copii, e contrariul decis la aceste. Deoarece la băeți le trebuie prăjituri, cu praful de copt a lui dr. Oetker le pregătesc plăcinte, torte și altele. Băeții mei de cină capătă buding din ou și din lapte făcut cu praful escelent de buding a lui dr. Oetker, sau cremă dealui dr. Oetker de dibona-crem prav. Pentru pofta de schimbare băeților mei le dau câteodată păsat roșu de a lui dr. Oetker, ce este o mâncare escelentă și escelent îi năsprește. Toate aceste mâncări sunt gustoase, hrănitore și pe lângă toate last not least tare ieftine.

Foloasele curățeniei.

Murdăriile din curte, băligarul și toate câte sunt supuse putreziciunii împuțesc aerul și-l strică. Ca să ne dăm seama decât preț este pentru sănătate aerul din ogradă (curte) și cât rău poate să ne facă el, când e stricat, e destul să ne amintim că jumătate din viața omului să petreacă în ogradă (curte) și cealaltă jumătate în casă, bine înțeles cât nu-i prins la câmp sau la altă muncă. Afară de asta când vrei să preschimbi aerul din casă, deschizând fereastra, cu ce îl preschimbi decât cu cel din curte? și ce treabă ai făcut atunci dacă el e mai rău încă decât cel din casă?

Nu-i destul că aceste murdării strică aerul, dar ele mai pot fi luate de copii, cari se joacă și se țaresc toată ziua prin curte și de oameni pe tălpile picioarelor și a ghetelor și aduse în casă, aducând odată cu ele și boala, care nu așteaptă decât un prilej bun ca să isbucnească.

Mai este un chip prin care aceste murdării pot să ne facă rău: prin apele ploilor, care spală și topesc o parte din ele și apoi se duc de se varsă, așa murdare, fie într-o fântână, care nu e bine ghizduită și apărată, din care lumea bea apă și se îmbolnăvește.

Adunând la olaltă cele spuse, rămâne înțeles că pentru a-ți asigura un trai sănătos și pus la adăpost de boale, trebuie să ții seamă de curățenie și nu numai de curățenia acea fățarnică, care să vede și care în batjocură a fost numită pospăială, ci mai cu seamă de

curățenia, care nu să vede totdeauna, cum este curățenia trupului, a rufăriei, a casei, a hainelor, a mâncărei, a vaselor și a curței.

Din tălmăcirea celor de mai sus, dar făcută așa cum am putut mai bine, pentru ca să fie pe înțelesul tuturor așa fi mulțumit ca cetitorul să rămăe pătruns de credința că la temelia sănătății stă curățenia, în bordee ca și în palate.

Rolul insectelor în propagarea boalelor

Țânțarul. — Această insectă, cum știm bine, trăește prin locurile băltoase ca și prin cele păduroase. Cei din locurile băltoase sunt mai cu seamă vătămători sănătății, pentru că aceștia prin înțepătura lor dau așa numite friguri de baltă, cari încep cu un fior de frig (tustur) de-ți clănțanesc dinții în gură, dureri de cap, apoi te dă în căldură și isprăvește prin nădușală (asudeală). Din cauza acestor friguri neingrijite se umflă splina și la copii le crește burta și slăbesc.

Pentru că se băgase de seamă de multă vreme că frigurile astea domnesc mai cu seamă în localitățile din apropierea bălților și a băltoagelor, să credea că ele vin de-a dreptul din baltă și că deacolo s'ar ridica niște miasme cari ar otrăvi oamenii și le-ar da frigurile. În realitate însă frigurile astea bântuie pe lângă bălți, fiindcă pe lângă bălți se găsește țânțarii, purtătorii boalei.

În stuful bălților și prin buruienile dela margine, ei își depun ouăle, din cari apoi în primăvară ies puii (sub formă de mici viermușori, numiți larve), trăiesc câtăva vreme pe suprafața apei, apoi fac aripi și încep a sbura, — pentru ca să se hrănească înțepând oameni, vite, pasări, etc. și ducând frigurile dela unele la altele.

Nu toate acestea vietăți însă (vite, pasări), au boala la fel. Sunt unele cari poartă în sânul lor parazitul boalei (frigurile sunt produse de un fel de microb mai mare, dar care nu se vede decât tot cu ochianul, care se chiamă *parazitul* frigurilor) fără să dea

semne de suferință; sau poate cine știe, or fi dând, dar cum n'au darul graiului, nu le înțelegem noi. Alte tănjesesc ușor; iar unele din contra fac boala aproape de oameni.

De unde iau țânțarii acest parazit al frigurilor? Din baltă?

Nu.

În apa bălților nu există aceasta vietate.

Ei iau paradiții înțepând și sugând sângele viețuitoarelor pe cari le-am arătat mai sus și dintre cari unele îl au în sânge aproape toată vremea. Când înțepă țânțarul un animal din astea bolnave și îi sugă sângele ia odată cu dânsul și parazitul, apoi se duce de înțepă altă vită sănătoasă sau un om sănătos și îi bagă în sângele lui curat acești paraziți, care îl îmbolnăvește.

Țânțarii de aștia, plini de boala frigurilor, de multe ori se prăsesc prin șanțurile de scurgere cari se găsește de-a lungul drumurilor din sate, prin băltoage de ploi din curțile (ograzile) neingrijite ale oamenilor, și chiar prin ungherile odăilor cari nu sunt des curățite, scutate și văruite.

Ce trebuie să facem ca să nu căpătăm frigurile?

1. Să ne păzim de țânțarii.

Ne putem păzi de țânțarii, curățind des odăile, pentru că ei cum nu umblă decât după apusul soarelui ne înțepă mai cu seamă noaptea în timpul când dormim în casă. Să nu i lăsăm să intre în odăile noastre punând la ferestre pânză rară și făcând fum de băligar seara, înaintea casei.

Acolo unde sunt așa de mulți că orice măsură s'ar lua, e greu să nu se stecoaie câțiva și în casă, sau atuncea când suntem nevoiți să dormim afară, să o facem numai sub poloage făcute din pânză rară.

Aceia cari prin meseria lor sunt siliți să lucreze prin locurile unde sunt țânțarii mulți, să-și ungă mâinile, obrazul și în general toate părțile descoperite cu o unsoare făcută ast-fel:

La un sfert de kgr. de untură de porc sau de seu, să se pue 25 grame de camfor

F O I T A .

Fata cu 5 pețitori și servitorul.

Piesă teatrală-dramatică populară în 3 acte.

(2)

(Urmare)

Nuța. Oricum vei ști, numai cântă-ne una.

Ion. Da, da, Gligore, cântă-i una la muierea asta, la ureche, să te pomenească și pe cealaltă lume, când veți întâlni.

Gligor. Bine, dar, să cânt cum știu. (cântă):

Păsărica albăstrea
Mult cântă de jalea mea;
De-a mea și de-a llenuții
Că ne-am fost când-va drăduți.
Și acum ea când cântă
Tot despre noi cu jale multă,
D'apoi eu cum n'oi cânta
Când stau să mor după ea!

Ion. Noa Gligore, mi-a plăcut tare cântarea ta, ai cântat de tot minunat, ca cântarea asta n'am mai auzit, de când sunt pe lume, oare, oare de unde ai învățat-o, ia te rog spune-mi?

Gligor. D'apoi bade Ion, știi că românul e născut poet, și apoi omul care iubește câte o copiliță, acela învață gândindu-se și eu numai așa cugetându-mă am scos la iveală câte-o cântare, eu nu pot zice că știu bine, fără să auziți pe Florea, cum cântă, că-ți vine jale când îl auzi, întocmai ca o harmonică de acelea, care cântă singură.

Nuța. Da unde va fi acum Florea, că tare așa voi să-l aud și pe el cântând, că stau să mor, după câte-o cântare, așa-mi place să ascult.

Ion. Auzi tu muiere, mână pe Petru după Florea, să vină până la noi și așa șade numai aci în vecini.

Gligor. Da spune-i lele Nuța lui Petru să-i spună că și eu sunt aicea, că atuncea o să vină îndată.

Nuța. Oare să vie Gligore?

Gligor. Cumsănu lele Nuța, când va știi că și eu sunt aici, tot pe spini de-ar călca până aici, și-ar veni.

Nuța. Atunci merg să-i spui lui Petru să meargă să-i spună să vină până aci.

Ion. Dute da, spunei să-l cheme. (Nuța ese).

Gligor. Nu știu bade Ion, poate dumneata n'ai înțeles bine cântecul meu, fără

îți spun între patru ochii, că fata D-voastră de când o știu tot dragă mi-a fost, când eram copii mici tot laolaltă unblam și în jocuri și la școală, și acum așa mi-e de dragă, că of, stau să nebunesc, dacă așa ști că n'o fi a mea.

Ion. D'apoi Gligore, numai ce-i drept să vorbim, eu nu vreau să mi-o laud, la's să mi-o laude alți, dar e frumușică și hărnicică ca ea nu mai este, ce-i drept, că nu suntem așa oameni de gazde mari, dar totuși cât ne trebuie avem, și pe lângă toate, că...

Gligor: (intrerupându-l) Nu face nimic avem noi, har Domnului, de toate ce se poștește la o căsă de gazdă și sunt numai eu singur la părinți, după moartea lor, cum și până atunci, toate sunt ale mele.

Ion. Da zău, așa-i, știu și eu, că vă cunoșc decând eram copil, eram tot prieten bun cu tatăl-tău.

Gligor. Ș'apoi ce zici d-neata, mi-ai da pe Elenuța de nevastă?

Ion. Apoi eu bucuros Gligore, numai stai să vorbim și cu ea, că fără de învoiala ei, noi nu putem face nimic, nu-i așa?

Gligor. Ba e cam așa, atuncia veți înțelege d-voastre despre lucrul acesta singuri. (Florea și Nuța intră).

sau 25 grame de petrol, bine amestecat și frecat într-o piuliță, se pune apoi într-o cutie de tinichea, de unde se ia la nevoie. Cantitatea asta ajunge unui om pentru mai multă vreme. Țânțarul fuge de camfor și de petrol, și chiar decă înțepă, înțepătura lui nu face rău.

2. Luând toate aceste măsuri, de multe ori tot nu putem fi siguri că scăpăm de înțepăturile lor. O măsură de precauțiune ca să nu căpătăm frigurile chiar dacă vom fi înțepați, este ca toți aceia cari locuiesc în localități băltoase sau băntuite de țânțari și friguri, se ia ca precauțiune din 5 în 5 zile câte o jumătate gram de chinină seara când se culcă. Chinina se găsește la toate farmaciile.

3. Ca măsură generală pentru prevenirea frigurilor este distrugerea țânțarilor la origina lor. Această operațiune se face în mai multe chipuri:

a) Desființându-le locașurile unde ei trăesc și se înmulțesc, adică secarea bălților și a iazurilor, bine înțeles a acelor cari nu servesc ca adăpătoare, sau nu sunt un izvor de bogăție prin peștele care-l produc.

b) În cazul când deși nu servesc nici la una nici la alta, dar nu se pot seca pentru alte motive, să se toarne pe suprafața apei un strat subțire de păcură, sau de petrol (la fiecare 10 zile un litru pentru 1000 metri pătrați), care distruge țânțarii încă în stare de larvă, adică nedevolțati. Să se bașge de seamă că distruge și peștii

c) Când nu se poate nici seca, nici turna petrol, atunci să se ridice în mod regulat toamna târziu, sau la începutul iernii tot stuful (trestia) sau papura din baltă pentru că el reprezintă leagănul țânțarilor, fiind vegetația în care țânțarul din anul acesta și-a depus ouăle, din cari au să iasă țânțarii din anul viitor, tăindu-le totdeauna de sub apă.

4. Să se dea foc regulat la începutul iernii la toate buruienile de pe marginea lacurilor și a iazurilor, pentru că adeseori, mai cu seamă în iazurile cari nu au stof (trestii), nici papură, țânțarii își depun ouăle pe ele.

Când autoritățile vor lucra cu râvnă la măsurile generale pentru srâpirea țânțarilor de baltă, cei mai periculoși, și când fiecare om va fi pătruns de ideea că trebuie să-și dea toată silința să se apere de dâșii, atât pe el cât și pe copiii lui nepuțințioși de a se apăra singuri; frigurile au să dispară, sau au să devie o boală foarte rară și sănătatea neamului românesc are să câștige mult.

Păduchele. — Sunt 3 feluri: păduchele de cap, cel de haine și păduchele lat, care trăește prin părțile rușinoase. Nu se cunoaște încă ce boală molipsitoare transportă el; dar ceace-i sigur este că nu stă degeaba și e probabil că noi nu cunoaștem încă isprava pe care o face.

Sunt cazuri în cari aceste insecte se înmulțesc așa de mult și cu atâta repezițiune, că înfăptuesc o adevărată boală și omului; dar mai cu seamă copiii cad învinși de lăcomia lor și nu dovedesc să lupte ca să se curețe de dâșii. Este acelaș lucru care se întâmplă cu unele animale, este aidoma cu ceea ce se observă spre pildă la unele găini. Nu e mai puțin adevărat însă că astă boală se observă numai la copiii neingrijiți de mamele lor și la oamenii nesimțitori cari sunt certați cu curățenia.

(V. urma).

Dr. D. Tatușescu.

ECONOMIE.

Nu aruncați gunoiul.

Pământurile roditoare din fire, pe care ni le-a lăsat Dumnezeu, multă vreme n'au avut trebuința de gunoai.

Însă și pământurile cele mai roditoare, cu timpul slăbesc. Așa este și cu ale noastre, mai cu deosebire cele țărănești au început să slăbească, fiindcă pe deoparte sătenilor sau dat pământuri mai slabe, (cu comasările), iar de altă parte sunt mai vechi și mai roase.

Aceasta a simțit-o sătenii cei muncitori, cari au început să care gunoiul vitelor și să-l împrăștie pe locurile mai slabe.

Din păcate însă cei mai mulți nu fac la fel, ci aruncă gunoiul la marginea satului, unde copiii îi dau foc; sau îl aruncă în gropi ori îl »dau pe gârla«. Cu aceasta ei dau pe gârla o bună parte din avuția lor; căci dacă ar strânge bălegarul și l'ar îngriji cum se cuvine, ei ar spori mult roadele pământului și ale muncii lor.

La să facem o mică socoteală: Dacă un sătean are 2 boi și o vacă, poate să strângă dela aceste vite vreo 24.000 kgr. gunoi pe an. Cu atâta gunoi poate îngriși bine jumătate de hectar (un pogan sau 28 prăjini fălcești). Munca cu strânsul și îngrijitul băligarului nu este cine știe ce greutate.

Căratul pe câmp să tot ia gospodaru nostru 8 zile de iarnă, cărând pe zi câte 5 căruțe sau sănii încărcate cu câte 600 kgr. 8 zile de lucru cu carul nu le putem socoti mai mult de 20 lei, mai ales că și așa omul nu prea are de lucru iarna. Împrăștiatul se poate face lesne de un om într-o zi. Va să zică căratul gunoiului pe câmp ar prețui cât o cheltuială de 20 cor; dar la drept vorbind omul nostru nu scoate nimic din pungă.

Să vedem acuma ce are el în schimb: dacă pune porumb pe locul îngrișat fără îndoială că va avea o recomandă cu mult mai mare ca fără gunoiu.

Intr'adevăr s'a băgat de seamă că locurile gunoite dau cel puțin odată și jumătate ca cele negunoite.

Dacă de exemplu jumătate hectar de loc negunoit dă 8 hl. porumb, cel gunoit va da 12 hl. Dacă socotim hectolitrul de porumb cu 6 cor. și 50 fil.,

Scena V.

(Cei de sus și Florea, Nuța apoi Elenuța).

Florea. Bună seara bade Ioane!

Ion. Bună seara Flore, șezi la noi. Bine că ai venit, că mi-au spus Gligor, că știi să cânti tare minunat, ia'n să te auzim și noi, că zău îmi place tare să ascult.

Nuța. Da, da, Flore, numai pentru aceea te-am chemat mai tare să ne cânti.

Gligor. Cântă prietino, știi aceea ce ai cântat-o când am fost la frate-to la ospăț.

Florea. Să cânt dară. Bade Ioane și lele Nuță, mie îmi place tare să cânt, de aceea acasă mai mult numai cu cântatul mă ocup, când au ai noștri vre-un năcaz, eu mă apuc de cântat și apoi auzindu-mă pe mine le trece năcazul. — Așadară fiindcă și d-voastră sunteți asemenea părinților mei, îmi iau voe a vă cânta o horă de jale, pe care nu știu zău de ați mai auzit-o de când sunteți, sau ba?

Cu toți. Să te auzim!

Florea. (cântă cu jale).

Doamne multe sunt pe lume
De nu le poți nice spune;
Dar ca dragostea cea bună
Cei ca mierea de căpșună.
Nu cred să fie sub soare
Nice într-o șezătoare

Unde ea 'ntre doi să pune
Nu-i om să o poată spune;
Unde ea 'ntre doi s'așază
Nu-i om să o poată crează.

Elenuța. (intră dela stânga). Bună seara!

Florea și Gligor. Bună seara Elenuță! (dau mâna cu ea).

Elenuța. Da cine te-a învățat să cânti așa de jale Flore, ia'n spune-mi și mie.

Florea. D'apoi Elenuță dragă, am învățat cântarea încă de când umblam la școală, și și acum ca flăcău, mă ocup cu cântarea câte-o zi întreagă, și ca să pot și mai departe, învăț câte-o poezie de dragoste, și după aceea mă cuget să-i aflu melodia.

Nuța. Și e greu lucru acela, de a afla melodia la câte-o poezie.

Florea. D'poi lele Nuță, nu e nici prea ușor.

Ion. Tu muiere, cugeți că-i așa de ușor, cum tragi tu cu grebla la fân?

Gligor. Știi lele Nuță, fiecărui îi este greu, ce nu știe să facă, care știe, acelu îi este foarte ușor.

Elenuța. Da, e și frumos cine știe să cânte, și eu tot am voit să învăț, și când am avut cine să mă învețe, nu am avut voe, când am avut voe, nu am avut cine să mă învețe și așa nu am învățat nimic, deageaba mi-a fost în gând să învăț.

Gligor. Te-o învăța Florea, Elenuță? Elenuța. Imi promiți Flore, că mă vei învăța?

Florea. Cum să nu Elenuță, pentru plată ce nu face omul. (Teodor intră).

Scena VI.

(Cei de sus și Teodor).

Teodor. Bună seara să dea D-zeu!

Ion. Bună seara Teodor, treci și șezi la noi, (dă mâna cu el).

Teodor. Mulțam bade Ioane, că azi mai mult am șezut, fiind vremea asta așa nouroasă, nu mi-sa făcut să lucru mai nimic.

Nuța. Da, așa și noi, mai nimica toată lucrat, tot în casă am șezut, cât a fost n'amiulica.

Gligor. Da pe tine ce te poartă pe aicea, Teodor?

Teodor. Năcazu Gligore, am fost până la faur cu niște fiară de plug, și venind, am văzut lumină, știind însă, că locuiesc oameni de omenie, am venit până în lăuntru, dar să nu fie cu supărare Flore și Gligore!

Florea. Da ce supărare să fie prietino Teodore, că așa și noi am venit să mai povestim câte ceva, că cât e ziuica să stai fără nici-o glumă și fără să mai spună cineva ceva, trece cam greu.

Ion. Dute Nuță adă puțin vin să bem

săteanul are un câștig de 26 cor. fără altă cheltuială, de cât bătutul, ci numai cu puțină osteneală, care îi prinde și lui bine pe vreme de iarnă, când are prea puțin de lucru.

Dar folosul gunoierii nu se mărginește numai la un an, ci se arată și în anul al doilea și chiar al treilea. Dacă bunăoară se pune ovăz după porumb gunoit, ne putem aștepta la o recoltă de ovăș cu o treime mai mare. Jumătate hectar cu ovăș dă pe puțin 10 și jumătate hectolitri, dacă locul nu a fost gunoit; iar dacă locul a fost gunoit ne va da 14 hl. deci cu 3 hl. și jumătate mai mult. Socotind h-litrul de ovăș cu 5 lei, vom avea un câștig de 17 cor. și 50 fil., de astădată fără nici o muncă mai mult ci doară numai cât ar costa treeratul. Bătutul porumbului și treeratul ovășului de prisos să tot fie 1 cor. și jumătate.

Nu mai punem la socoteală folosul bănesc, pe care l'ar avea omul nostru în anul al treilea, ci ne mulțumim cu ce a prins mai mult după urma gunoierii, în anul întâi și al doilea și care face cel puțin 40 cor.

Dar pentruca gunoieria să aducă câștig bun și sigur, este nevoie ca bălegarul să fie adunat tot și să fie îngrijit după anume rânduială.

Deci le zicem sătenilor noștri: „Nu aruncați gunoiul, căci singuri vă aruncați pe gârle o parte din dindin avu-
tul vostru“.

N. O. Popovici-Lupa

Cine-i coadă de topor?

Povestea spune că odată un om a plecat să taie pădurea cu toporul fără coadă. Cum l-au văzut copacii cei tineri că vine, au sfeclit-o. „Na, că ne-am dus pe copcă. Toporul ne taie și focul ne arde“.

povestind aici laolaltă, tu Elenuța dute și găta cina că acuși e târziu.

Nuța. Bine. (Nuța și Eienuța iese).

Gligor. Vino Flore să mergem și noi că e cam târziu, și întunecă prea tare și până acasă eu am o cale lungă de mers.

Ion. (cu gura de jumătate). Da mai șadeți puțin că aduce muierea asta vin să bem una și apoi să mai și cântăm.

Flore. Ba nu bade Ioane, nouă nu ne place vinul, noi numai cu apă ne ungem gâltanul, că de apă mai bine sună.

Ion. Apoi faceți cum știți voi, că eu nu zic nimic.

Flore și Gligor. Noapte bună să vă dea Dumnezeu.

Ion și Teodor. Noapte bună, (se duc).

Ion. Bine că vați dus voi, Teodor acum să ne veselim noi toată noaptea, numai noi de noi, ori ce zici, place-ți să te veselești?

Teodor. Cum să nu îmi placă, bade Ioane, îmi place (în parte) mai ales când e și Elenuța lângă mine (cătră el), Dar e cam târzie vremea bade Ion, o fi mai bine să lăsăm pe mâne seară.

Ion. Ba nu Teodor, eu acum vreau să mă veselesc cu tine toată noaptea și fiindcă și ție-ți place, să începem îndată, (la o parte) numai vine și muierea asta cu Elenuța. — (Petru intră).

(Va urma).

— Ia uitați-vă — începe copacul cel mai bătrân — i-a vedeți: toporul are coadă? Adică s'a găsit vre-un lemn, de-al nostru, care să primească slujba de coadă la topor?

— Nu, toporul n'are coadă.

— Atunci n'aveți teamă.

Vorba bătrânului copac s'a împlinit întocmai. Omul cu toporul fără coadă n'a putut face nimic. Nici un copac mic n'a putut tăia și se 'ntoarce amărât acasă. Caută și găsește, nu știu pe unde, un lemn tot din pădurea cu pricina și mai cu șoșele cu momelile cu făgădueli și cu minciunile, îl înșală și primește lemnșorul nostru să fie coadă la topor.

— De-acum s'a sfârșit cu noi, fraților strigă în gura mare copacul cel bătrân. Tot unul de-ai noștri ne-a mâncat fripți. Uitați-vă, toporul are coadă.

— Amin și doamne ajută, zise omul și dăruimă la pământ toată pădurea.

— Bine, frate, dar ce nume purta pădurea aia? Dar omul cel hain și coada de topor cine-s? Spunene și nouă!

— Nu, că cine știe multe moare; dar mai bine vă spun tot o poveste. Că ci într-un timp când o fi fost, nu știu, erau în țara Românească o mulțime nenumărată de bănci populare și obști de arendare a moșiilor la țărani. Și cum vă spuneam, erau atât de multe bănci căți copaci suut într'o pădure mare. Copacii aștia a! pardon băncile și obștiile astea creșteau așa de frumos, intocai ca brazii din pădure. Un om însă, ba nu, mai mulți oameni din cei cari nu le place pădurea, decât în foc — na, că iar am scăpat vorba — din cei cari nu iubesc băncile și obștiile fiindcă le fac umbră țaranilor, și-a pus în gând să taie pădurea, adică nu, să strice băncile și obștiile. Dar cum? Pleacă întâi cu toporul fără coadă, dar nu isprăvește nimic. Văzând el una ca asta, se duce glonț la diavol, să-l învețe ca să facă.

— Foarte lesne îi răspunde necuratul, pune-ți coadă la topor.

— Chiar așa am să fac, scumpul meu drăcușor!

Dar cine i coada de topor?

N. Șeitan învățator.

POEZII DIN POPOR.

Verșul mândrii.

(Din scrisorile unuia, mort în pușcăria Aiudului).

Zis-ai mândră cătră mine
Mă mărit te las pe tine
Că foarte mulți m'au cerut
Tu nici grijă n'ai avut.
Și mă înșeli cu scrisori,
Că numai decât te'nșori
Dar m'am săturat acuma
A-ți mai crede ție gluma.
Așa dar bădiță bade
Spune-mi dreptul cum se cade,
De ai voie de însurat
Nu-mi ținea drumul legat.
M'oi duce că mulți mă cer
Însă după tine pier.
Știu că moriu, de mă voi duce
Că ți-o fost gurița dulce.

Mândră mândruța mea
Eu răspuns nu-ți pociu da,
Că eu când m'oiu insura,
Făr' tot îți făgăduesc,
Că pe tine te iubesc.
Așteaptă zile puține
De vrei să vi după mine.

Pe unde badea trecea
Cu mândruța se întâlnea
Și mândra din grai grăia:
Bade bădișorul meu,
Acum să te blastăm eu
Să te bată Dumnezeu
Numai cum oi zice eu:
Călare pe murgul tău
Murgul tău să poticnească
Și'n capăt să te trântescă
Mâna stângă să ți-o frângă
Ai dreaptă să ți-o scrintescă.

**

Gata-i mândruța zău
Acum să te blastăm eu:
Când ți-o fi mândro mai bine
Șapte doftori lângă tine
Patru să te lecuiască
Și trei să te sfătuiască.
Și un căruț cu patru cai
Să te ducă la șpitaiu
Și să-ți spuie că leacuri n'au.
Patru boi, ca păunii,
Să ții mânci cu doftorii.
Să te-ajungă zile rele,
Să pornești pe sate a cere,
Ca cătanele'n cortele.
Să vii și la casa mea,
Că și eu te-oi milui
C'o mârță de grăunță
Pentru-că mi-ai fost draguța
Nici acelea nu ți-oiu da
Până nu te-oiu întreba
Mai fost-ai dragă cuiva.
Să stai toată ziua'n prag
Cu ața băgată'n ac,
Niciodată nu împunge
Până nu-i începe a plânge.

Editor-proprietar și redactor responsabil:
CONSTANTIN POPP.

Deschidere de prăvălie.

Subscrisul aduce la cunoștința On. public, că a deschis în Brașov, strada Hirscher Nr. 2, o

Prăvălie de alimente, și coloniale

unde să capătă zilnic: legume, zarzavaturi, delicatose, fructe sedice, cer. e. ve de legumi. DEPOU de pește sărat și proaspăt zilnic, Brânzeturi și unt fin zilnic proaspet.

Prețuri ieftine. Serviciu prompt.

— Espedarea să face zilnic și cu poșta. —

Rog Onor. public de a mă încredința cu prețurile comande.

Cu stimă

George Moșoiu.

leftin și cu puțină osteneală, să pregătește escelente, gustoase și nutritive prăjituri, colaci, torte, plăcinte etc. dacă folosești preparatul lui dr. Oetker de prav de copt, zahar de vanilin și prav de budding, după folosirea rețepului lui dr. Oetker. Rețepurile aceste le capătă ori și cine, cei ce să interesează, din prăvăliile coloniale, sau la caz dacă trimite o carte postală pe adresa firmei Dr. Oetker în Baden la fabrica lângă Viena. Milioane de gospodine se bucură zilnic în folosința casei, de preparaturile lui dr. Oetker, nouă și nouă număratoase epistoale de recunoștință adăveresc acest preparat de cuhnă despre escelentul mijloc.

"OLTEANUL", foaie săptămânală social-culturală și economică să află de vânzare la tutungeria Gh. A. Dușescu, București, Calea Victoriei 113. vis-à-vis de pi'oa Amsei). — Pecum și la LIBRĂRIA A. A. Stanciulescu, Bulevardul Elisabeta Nr. 5. (Palatul Eforiei) București.

La BUCUREȘTI

În strada Brezoianu Nr. 17.

SALA GERMANĂ

se închiriează la toffelul de ocaziuni pentru zile onomastice, petreceri, nunte familiare, baluri, bancheturi, societăți (separé), exerciții de dans etc. **cu preț moderat.**

La angajament pentru furnizarea mâncărilor gustoase și escelente, de ori-ce specie, și ardelenesti, românești, franțozesti

și germane; precum și a beuturilor curate indigene și streine. Furnizează și la domiciliuri (acasă) pentru ori-ce petreceri familiare.

Atragem atenția dlor voiajori cari doresc a lua masă cu mâncări gustoase și bune să nu încunjure de vizita acest local sus numit.

De număroase vizite și sprijin să roagă

cu toată stima

NICOLAE FĂGĂRAȘAN
anteprenor.

Zarafie Dumitru Pop (Dejenariu)

compatriotului nostru oltean a d-lui
din Brașov, strada Hirscher (teatru)
o recomandăm tuturor acelor cari merg sau să reântocr
din România.

Avis fraților români!

Celor ce pleacă la Brașov, sau voesc a trece sau vin din Regatul român, se nu uite a cerceta

Restaurantul Nr. 5,

din strada lungă (Brașov)

al D-lui **STEFAN SUCIU,**

unde să oferă mâncări gustoase, beuturi bune și curate, pe lângă prețuri modeste și serviciu prompt, precum și odăi pentru călători.

Balsamul apotecarului A. Thierry

este neîntrecut în efect la boalele de plumăni și piept, alină catarul și curmă durerile cauzate de tusa. Curmă aprinderi de gât, răgușeli și dureri de grumazi și ferbințeli. Cu deosebire e bun contra sgânciurilor de stomac și colică. Vindecă vana de aur și curățește rinichii, dă apetit, și ajută la mistuire. S'a dovedit de leac exelent la dureri de dinți, la dinți gânuși, la mirosul gurei folosită ca apă de dinți întărește ginjiile și gura, încetează mirosul obvenit din stomac în gură. Mijloc vindecător și sigur contra limbricilor. Vindecă toffelul de rane, orbalți, beșici provenite din ferbințea, unflături, negei, ursură, membre înghetate. În aontra durerilor de urechi e un leac neprețuit. — Să fie la îndemână în fiecare casă, la cazuri obvenite, mai ales la influență, coleră și alte boale.

Să scriem la:

THIERRY A. „Öranyal gyógyszer-tára“ Pregrada
(lângă Rohitsch-Sauerbrunn).

12 sticle mici sau 6 duple, ori 1 specială mare 5.60 K.
La comande mai mari se dă rabat cuvenit.

Singură și veritabilă ALIFIA CENTIFOLIA a lui A. THIERRY

Oprește și încetează veninarea sângelui. Face superflue orice operație. Folosește femeilor lăptătoare, ajută pornirea lapteului, nu să întărește pieptul. Orbalțul de piept (foc viu), folosește la orice rani vechite, rani deschise la picioare umflate, la caries, rani venite pin lovituri, tăieturi, împușcături, strivituri, împunsături, sdroboturi, să folosește pentru îndepărtarea corpurilor streine de e. țanduri de lemn, spin, sticlă, alică, năsip, prav, etc. la creștere din corp, la corbunculus, neoplasme, chiar și contra racu' lui, vermi, putreziciune, rosături, beșici, orice **arsături**, rane ivite prin lungi zăcere a bolnavului, la buboai, curgere de urechi, precum și la copii mici contra opăralei etc.

Are putere vindecătoare și sigură.

2 burcane costă cor. 3.60 f. se trimite cu ramburs (Nachname).

Se capătă la: Farmacia Török József, în Budapesta precum și la mai multe farmacii din țară. În mare (engro) la Thalmayer și Seitz, la succesorii Kochmeister și la drongeria Fraților Radonovits în Budapesta. Unde nu să afla depou, să se comande deadreptul dela farmacia

THIERRY A. Öranyal-gyógyszertára Pregrada
(lângă Rohitsch-Sauerbrunn.)

COMPAGNIE GENERALE TRANSATLANTIQUE.

Linia francesă

Linie accelerată de vapoară regulat și directă

Havre - New-York

și

KANADA

Via **Basel (Schweitz) Paris.**

Telegramm-adresse: TRANSAT Budapest.

Biroul: Budapesta, VII. Piața Baross nr. 15.

Telefen: József 14-97.

ÎNȘTIINȚARE.

Subscrisul aduce la cunoștința Onor. public, că în Făgăraș, ulița Podului sub Nr. 46, în casale proprii, unde și până acum a fost bine aranjat un

Atelier de Ferărie și Rotărie

pe care l'am aranjat cu **recvizite pentru fântâni și cu acarete economice.** Stă la dispoziție totdeauna gata cară întregi și roate din lemn de orice mărime, mașini de sămănat cucuruz și de săpat.

Rog onor. public, că la caz de trebuință la ori ce lucrări ce aparțin de branșele aceste și ori-ce **reparaturi și fântâni** din nou făcute, a mă onore cu prețurile comande, care le esecut solid și prompt cu prețurile cele mai moderate.

Rogându-mă de sprijinul binevoitor.

cu toată stima

Szepesi Sándor,

măestru ferariu, rotariu și fântânariu.

OSPĂTĂRIE NAȚIONALĂ, BUCUREȘTI.

Strada Academiei Nr. 21, aproape de Bulevardul Carol.

I să recomandă tuturor pasagerilor și es-cursiuniștilor din țară, cei-ce vizitează capitala București a cerceta în strada Academiei nr. 21

„Ospătăria Enache“

a compatriotului nostru Oltean, aranjată din nou cu tot confortul, două sale și o curte pațioasă, unde să poate căpăta cea mai bună și aleasă

BUCĂTĂRIE NAȚIONALĂ.

Diferite **Vinuri** indigene și streine.
Bere bună de Bragadiru.

Diferite beuturi igienice și țuică curată.

Serviciu culanț. Prețuri moderate.

Cu stimă

GHEORGE CISMAȘIU

Ospătăria Națională, București.